Nils Sundberg

VÅR REKTOR PÅ LÄROVERKET I MARIESTAD

Nils Sundberg.

En sammanställning 2020

/ Alf

FÖRORD

Det kom ett brev från Börje Andersson med en sida ur Göteborgsposten, från lördagen den 20 maj 2000. Där presenteras Nils Sundberg under rubriken ”Svårslagen ålder för en man”. Nils hade fyllt etthundraåtta (108) år ett par månader tidigare och han var den äldste då levande manspersonen i Sverige.

I den här sammanställningen vill jag redovisa innehållet i intervjuartikeln och komplettera med några fakta från Riksarkivet. Nils Sundberg var rektor för högre allmänna läroverket i Mariestad på 1950- talet. Jag minns honom som en man med pondus, alltid propert klädd, rak i ryggen och respektingivande på det gamla hederliga, positiva sättet. Bakom den strikta hållningen och allvarliga rösten kunde man ana en varm person som ville lärare och elever väl. Man såg det i hans ögon, när man undantagsvis kom honom nära.

Denna sammanställning, som placeras i www.mossebobladet.se, annonseras på *min Facebooksida* och *Mariestad förr*.

Exteriörbilden här uppe och den på försättsbladet tog jag på självaste nyårsafton 2012,

Han föddes i Alnö församling i Medelpad den 23 mars år 1892 – i Vädurens tecken - och döptes några veckor senare till Nils Jacob. Fadern hette Gustaf Adolf Sundberg och modern Hulda Lovisa Hamrin. Nils Jacob var familjens fjärde barn.

Här ser vi hela familjen på 1890- talet. Fadern tituleras grosshandlare och ägare av Alviks sågverk på Alnön.

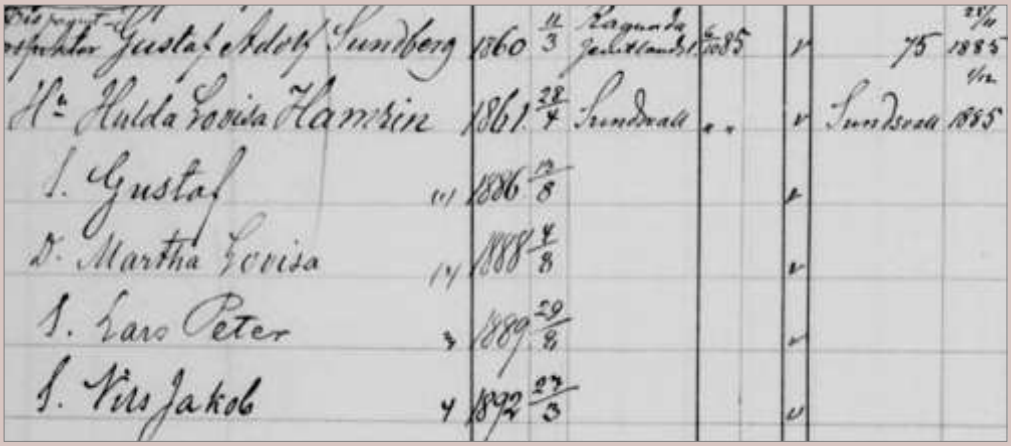

Fadern, Gustaf Adolf Sundberg, var kommen från Ragunda i Jämtland och modern, Hulda Lovisa Hamrin, var uppvuxen i staden Sundsvall.

På den här kartan från 1870- talet ser vi Sundsvall med omnejd. Familjen Sundbergs Alvik är markerat med rött.

Nils tog studenten i Sundsvall år 1910. Ska vi gissa att han bodde inackorderad hos morfar och mormor under studieåren i Sundsvall? Han blev filosofie magister 1913 och filosofie licentiat 1919 och var därefter adjunkt vid Högre allmänna läroverket för gossar på Södermalm (Södra latin), i Stockholm i nästan två decennier. År 1947 blev han rektor för samrealskolan, senare även för gymnasiet, i Mariestad.

Södra Latin i Stockholm: Här var Nils Sundberg adjunkt åren 1929- 1947.

Kungen i Sverige och kungen i Läroverket (ber om överseende med tidningens veck) var rätt så lika till utseendet, vilket Nils kommenterar i intervjun.

Kung Gustaf VI Adolf var tio år äldre än Nils Sundberg.

Nu ska vi läsa GP från 2000:

Svårslagen ålder för en man

Det är hundra år sedan han var sjuk. Åtta år gammal fick Nils Sundberg scharlakansfeber och blev sängliggande, hur länge kommer han inte ihåg. Det är inte så lätt att minnas alla detaljer i ett långt och händelserikt liv. För Nils Sundberg i Mariestad har livet hittills varat i 108 år och två månader.

av LARS SIMMING

Nils Sundberg är för närvarande Sveriges äldste man, född den 23 mars 1892 på Alnön utanför Sundsvall, son till en trävaruman och tvåbarnsmamman på fyra barn. Sedan 1947 har han varit bosatt i Mariestad. Änkan Nils Nils Sundberg var 99 år bodde han i en egen villafastighet på Viktoriagatan 16, sålde han och flyttade till service-

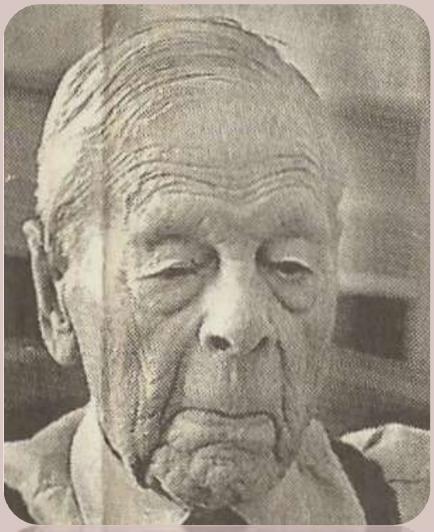

Det är hundra år sedan han var sjuk. Åtta år gammal fick Nils Sundberg scharlakansfeber och blev sängliggande, hur länge kommer han inte ihåg. Det är inte så lätt att minnas alla detaljer i ett långt och händelserikt liv. För Nils Sundberg i Mariestad har livet hittills varat i 108 år och två månader.

AV LARS DIMMING
031-62 47 63 lars.dimming@gp.se

Nils Sundberg är för närvarande Sveriges äldste man, född den 23 mars 1892 på Alnön utanför Sundsvall, son till en träpatron och yngst i en syskonskara på fyra barn. Sedan 1947 har han varit bosatt i Mariestad. Ända tills Nils Sundberg var 99 år bodde han i en egen villafastighet på Viktoriagatan. Då sålde han och flyttade till servicehuset Humlet på Drottninggatan.

Nils Sundberg kan ståta med flera seniortitlar. Han är Sveriges äldste nu levande student och den äldste f d äldste läroverksrektorn. Han är även landets äldste f d reservofficer med kaptens grad.

INTERVJUN

1910 blev han student i Sundsvall och 1919 tog han en fil lic i matematik vid Stockholms högskola (en inkallelseorder under första världskriget bidrog till att studierna drog ut på tiden).

Nils Sundberg hade redan en lång och framgångsrik lärarkarriär bakom sig vid Stockholmsläroverken Norra Real och Norra och Södra Latin när han 55 år gammal kom till Mariestad som rektor för det nystartade kommunala gymnasiet. Det var en tillsättning som vållade strid inom SÖ (skolöverstyrelsen). En falang förordade en yngre kandidat till rektoratet, en annan stödde Nils Sundberg. Det gick så långt att ärendet fick avgöras på regeringsnivå.

Nils Sundberg var en omtyckt rektor i Mariestad. När han skulle pensioneras tyckte ingen inom SÖ att han var för gammal. Man bad honom i stället att fortsätta ytterligare ett år och som timlärare i matematik dög Nils Sundberg ända tills han var 70 år fyllda. Så var det med den åldersdebatten.

– Det är väl det man uträttar som har betydelse, inte hur gammal man är, säger Nils Sundberg när han i dag ser tillbaka på sitt yrkesliv.

Sett från Ekudden: Den gamla skolan uppe på höjden – numera bostadsrättsförening. Foto 2020-08-04

108-åringen utstrålar fortfarande livsglädje. Ansiktet lyser upp när jag överlämnar GP:s Millenniumbok. Alla 1900-talets stora händelser har han upplevt. Rubrikerna kan Nils Sundberg läsa, däremot inte texten, och det är lite si och så med minne och årtal.

Det som händer ute i världen i dag har inte Nils Sundberg något intresse av, han är mer insatt i det som händer på hemmaplan och speciellt då utvecklingen på börsen. Hörseln är nedsatt, benen bär honom inte längre, så dagarna i servicehuset på Drottninggatan 9 går långsamt.

– Det är det värsta med att bli gammal, det finns inget att hitta på, och att livet kan ta slut vilken dag som helst, det är jag väl medveten om. Bara jag slipper plågas på ett sjukhus, säger han.

Nils Sundberg sitter inte själv och tänker på att han ligger i toppen i landets manliga seniorliga. När jag frågar honom hur han burit sig åt för att nå upp till 108 år blir svaret kort och koncist:

– Ingenting. Ett långt liv går inte att planera i förväg. Det blir som det blir.

Ett fotografi av Nils Sundberg i 60-årsåldern avslöjar en slående likhet med kung Gustav VI Adolf, som gick bort 1973, för övrigt samma år som den förre rektorns hustru Hildur avled i en bilolycka. Under årens lopp är det många som har förväxlat Nils Sundberg med Gustav VI Adolf. Inte minst erinrar sig Nils hur det var när han var nyinflyttad i Mariestad. Det var mycket bugande och nigande på stan för stockholmaren som alla trodde var kronprinsen Gustav Adolf (kung från 1950). Nils Sundberg kan fortfarande le åt det minnet.

Vi talar om de fyra kungar som Nils har levt under, men han har ingen favorit före någon annan.

– Jag tycker bra om allihopa. De har gjort sitt jobb, jag har gjort mitt.

Gamla elever hör fortfarande av sig till Nils Sundberg och senast i början av juni förra året deltog han i en studentkulls 50-årsjubileum i Mariestad. Som lärare var Nils med och införde elevråd på Södra Latinläroverket i Stockholm redan på 1930-talet. När vi talar om dagens skolungdomar kon-

Sett från Ekudden 2020-08-04: den gamla skolan och domkyrkan.

staterar han att de är mer frispråkiga än under hans rektorstid.

– Det är bra att de vågar yttra sig och ha synpunkter på saker och ting. Men sista ordet, det skall vara rektorns.

Ingen av Nils Sundbergs föräldrar nådde särskilt hög ålder. Fadern blev bara 50, modern 75 år gammal. Inga speciella matvanor kan förklara ett så långt och friskt liv. Nils har ätit och druckit det han tyckt om. Det har varit lite grönsaker och mycket svensk husmanskost. Livsföringen har dock präglats av stor måttlighet vad beträffar alkohol och tobak.

Jag frågar honom hur han ser på framtiden för sina sju barnbarnsbarn i Stockholm.

– Kom tillbaka om tio år. Då vet jag, säger han med en glimt i båda ögonen.

År 2007 skrev jag en berättelse om gymnasiestudier i Mariestad på 1950-talet.. Den heter konstigt nog *Aristoteles var större än Alexander den store* och finns i www.mossebobladet.se. Jag ska citera ett par stycken ur den berättelsen och göra en reflexion som avslutning på denna sammanställning.

Andersson, Börje - min gamle skolkamrat, tillika (under ett år) i samma lägenhet boende år 1956/57, skrev brev till mig i början av februari i år. "Vi ska försöka anordna ett 50-årsjublileum av allas vår studentexamen", stod det i brevet. Mitt artiga svar innehöll en önskan om lycka till med arrangemanget, samtidigt som jag valde svarsalternativet "jag kommer inte". Det var rätt så naturligt att svara så, eftersom min studentexamen ägde rum år 1958. Orsaken till den förseningen är en lång historia, till vilken jag kanske återkommer senare.

\- - - - -

Vi var ett knappt trettiotal elever som tog realexamen i Töreboda år 1954. En del av oss (sju, åtta) var inte fullständigt skoltrötta, så vi sökte och kom in på gymnasiet i Mariestad. Alla utom jag valde reallinjen. Mina kunskaper i matematik var så bristfälliga, trodde jag, att reallinjen inte kunde komma i fråga. Det blev istället latinlinjens halvklassiska gren.

\- - - - - -

Fast nu börjar väl detta likna någonting. Sjutton år gammal skickades Aristoteles till Atens akademi, år 367 f. Kr. Och precis 2321 år senare skickades en annan sjuttonåring från Vallsjöbol, i Finnerödja, till Mariestads akademi (som kallades högre allmänt läroverk), för att möta Platons efterföljare (lektorer och andra) i skolans katedrar. Vem, mer än jag själv, uppskattar detta skämt? Vid den här tiden var det ingen självklarhet att en bondson från Finnerödja skulle fortsätta studierna efter folkskolan och än mindre efter realexamen.

\- - - - -

Vi som höll på att skaffa oss mera utbildning var i mångas ögon privilegierade. Vi hade det ju bra som slapp att slita ont och svettas. Jag håller med. Lättsinnigt flöt vi omkring i staden, helgdagsklädda varje dag, med vinröd skolmössa på huvudet och livet var en lek och allvaret fanns bara mycket diffust, långt in i framtiden.

Anmärkning: Jag ser att ordet *privilegierade* blivit felstavat i en rubrik i originalet. Det skulle inte lektor Lindberg gillat.

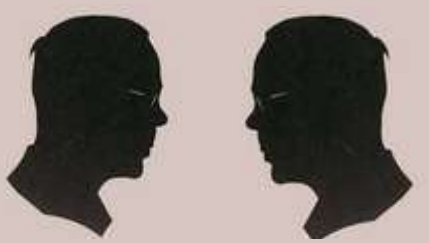

Jo, nog var Nils Sundberg kung där uppe på åsen, i skuggan, hela förmiddagarna, av den relativt väldiga domkyrkan.

Jag minns honom stående i aulans talarstol, med Kronstrands häcklöpare bakom ryggen. Hans far hette Gustaf Adolf och möjligen förpliktade detta till en majestätisk hållning. Han är klädd i mörk, diskret kritstrecksrandig kostym, med väst i samma tyg, vit skjorta och mörkröd slips. Han talar tydligt, med matematisk precision vad gäller interpunktering. Ingen tveksamhet. Raka besked: så här är det och så här blir det.

Jag tänker att det inte hade varit konstigt, om skolans hundratals elever ställt sig upp och sjungit en *kungssång* till hans ära:

~~*Ur svenska hjärtans djup en gång*~~	Ur den ska hjärtans djup en gång
~~*en samfälld och en enkel sång,*~~	en samfälld och en enkel sång,
~~*som går till kungen fram!*~~	som går till rektorn fram!
~~*Var honom trofast och hans ätt,*~~	Var honom trofast och hans kår,
~~*gör kronan på hans hjässa lätt,*~~	på det att bra betyg du får
~~*och all din tro till honom sätt,*~~	då bara resten återstår.
~~*du folk av frejdad stam!*~~	Du skolkar ej – fy skam!

Ni vet väl att den där versen innehåller femtiotvå (52) stavelser. Om man hade en begagnad kortlek och ville förvissa sig om att alla korten fanns med, kunde man bläddra igenom leken och läsa de där femtiotvå stavelserna. Det fanns troligen enklare sätt, men varför alltid välja det enkla? Alltid retade det någon. ☺

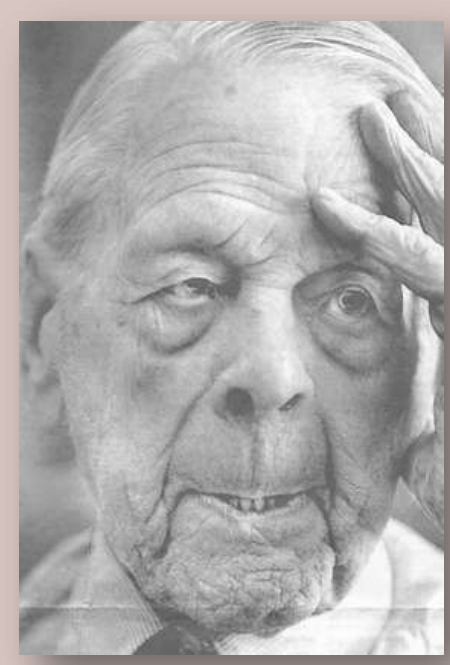

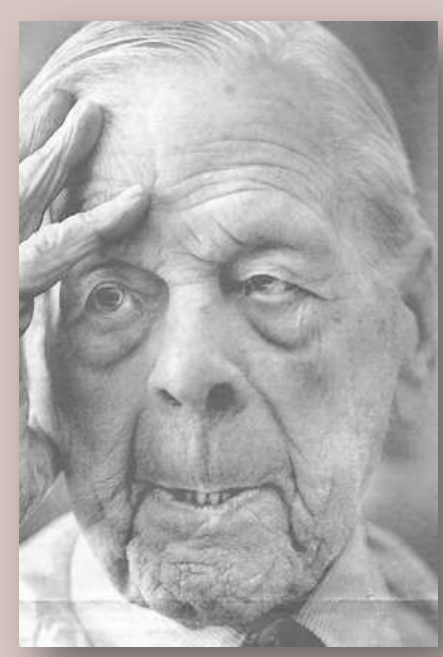

Etthundraåtta (108) år gammal. Vilken man!

När han skrev sin namnteckning här nere var han bara sextiosex (66):

På grund härav har Alf R. E. Gunnarsson
blivit i studentexamen godkänd, vilket härmed till bevis meddelas.
Mariestad den 13 maj 19 58.
Nils Sundberg
Rektor vid HÖGRE ALLMÄNNA LÄROVERKET I MARIESTAD

Mariestad 2020-08-05 / Alf